

Робоча програма дисципліни ««Економіка підприємства

БАКАЛАВР

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Економіка підприємства

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Освітня програма: Організація захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Економіка підприємства» формує у студентів системне розуміння закономірностей функціонування підприємства як суб'єкта господарювання, основ організації виробничо-комерційної діяльності, управління ресурсами та фінансово-економічними результатами.

Для здобувачів спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» (ОП «Організація захисту інформації в ІКС») дисципліна є обов'язковою загальноекономічною складовою підготовки, що забезпечує розуміння економічного середовища функціонування ІТ- та кіберзахисних підприємств.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання економічної інформації: виявлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння альтернативних господарських рішень, формування обґрунтованих висновків.

Комунікація

Здатність до усної та письмової комунікації: чітко пояснювати економічні процеси та явища, аргументовано відповідати на питання, оформлювати реферати, есе та аналітичні записки.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки розрахункових завдань, презентацій і дослідницьких проектів.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів, обговорення дискусійних питань господарської діяльності та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та фінансово-економічну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння економіки підприємства

Розуміння сутності та закономірностей функціонування підприємства в ринковому середовищі. Знання основних видів ресурсів, виробничої програми, витрат і фінансових результатів; вміння їх аналізувати в контексті ІТ-галузі та сфери захисту інформації.

Аналіз показників та фактів

Здатність аналізувати економічні показники підприємства: виявляти тенденції та відхилення, оцінювати достовірність інформації, порівнювати альтернативні управлінські рішення в умовах ринку та воєнного стану.

Управління ресурсами та витратами

Знання основ формування та використання основних та оборотних засобів, трудових ресурсів, управління витратами виробництва та собівартістю продукції/послуг. Розуміння впливу ресурсного забезпечення на конкурентоспроможність підприємства.

Нормативно-правова база

Орієнтування в нормативно-правовій базі господарської діяльності підприємств в Україні; використання наукових та інформаційних джерел для формування обґрунтованих висновків щодо економічних рішень.

Результати навчання

01

Пояснення економічних категорій

Пояснювати сутність ключових понять і явищ: підприємство, підприємництво, виробнича програма, собівартість, прибуток, рентабельність, інвестиції, амортизація, оборотні засоби, конкурентоспроможність.

03

Розрахунок та аналіз показників

Розраховувати та аналізувати ключові техніко-економічні показники: трудомісткість, фондомісткість, рентабельність, беззбитковість — для оцінки ефективності діяльності підприємства у сфері ІТ та захисту інформації.

02

Характеристика процесів і показників

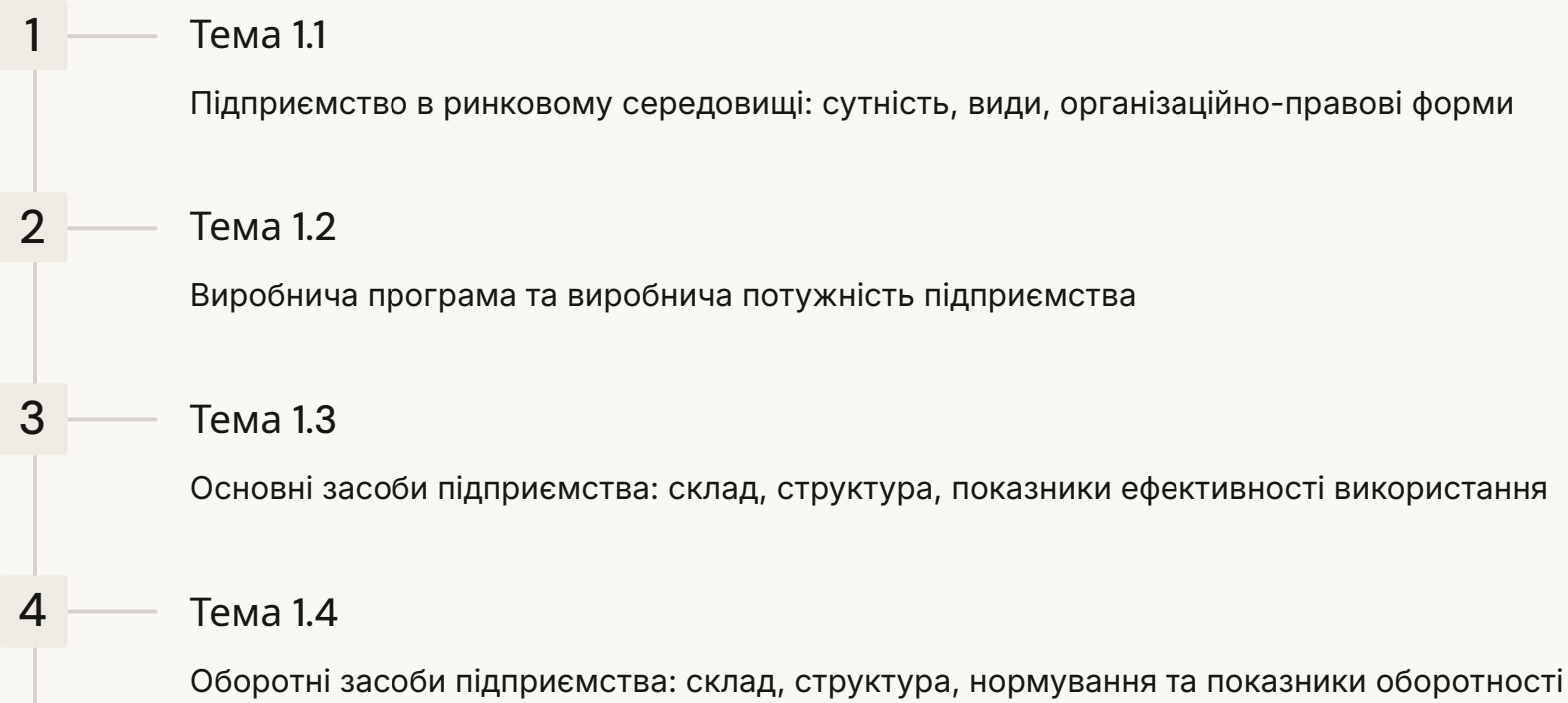
Характеризувати основні економічні процеси та показники діяльності підприємства, застосовувати методи порівняльного та факторного аналізу, визначати тенденції та робити висновки.

04

Робота з джерелами

Орієнтуватися в науковій та нормативній базі з економіки підприємства; використовувати наукові та інформаційні ресурси для підготовки обґрунтованих аналітичних матеріалів.

Підприємство як суб'єкт господарювання

-
- 1 — Тема 1.1
Підприємство в ринковому середовищі: сутність, види, організаційно-правові форми
 - 2 — Тема 1.2
Виробнича програма та виробнича потужність підприємства
 - 3 — Тема 1.3
Основні засоби підприємства: склад, структура, показники ефективності використання
 - 4 — Тема 1.4
Оборотні засоби підприємства: склад, структура, нормування та показники оборотності

Підприємство в ринковому середовищі

Лекційний матеріал (2 год.)

Лекція 1: Підприємство як основний суб'єкт господарювання: поняття, ознаки, функції. Організаційно-правові форми підприємств в Україні (ТОВ, АТ, ФОП, державні підприємства). Класифікація підприємств за розміром, формою власності, галуззю.

ІТ-контекст: Особливості підприємств у сфері комп'ютерної інженерії та захисту інформації: стартапи, ІТ-компанії, державні установи з кіберзахисту. Правові засади реєстрації та діяльності ІТ-підприємств в Україні.

Ключові питання лекції

- Поняття та ознаки підприємства як суб'єкта господарювання
- Організаційно-правові форми та їх порівняльна характеристика
- Класифікація підприємств за різними критеріями
- Особливості ІТ-підприємств та підприємств у сфері захисту інформації
- Порядок заснування та ліквідації підприємства

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання порівняльної таблиці організаційно-правових форм підприємств: переваги, недоліки, доцільність застосування для ІТ-бізнесу.

Завдання 2. Кейс: аналіз прикладів реальних ІТ-компаній та компаній у сфері кіберзахисту за обраними організаційно-правовими формами.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання підручника: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 1) — розділ «Підприємство як суб'єкт господарювання». — Харків, 2024
- Підготовка реферату: «Особливості ІТ-підприємств у сфері захисту інформації як суб'єктів господарювання»
- Складання схеми «Організаційно-правові форми підприємств та їх застосування в ІТ-галузі»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати підприємство як суб'єкт господарювання, порівнювати організаційно-правові форми та визначати їх доцільність для ІТ-сфери.

Виробнича програма та потужність підприємства

1

Виробнича програма

Склад, показники, обґрунтування. Номенклатура і асортимент продукції/послуг.

2

Виробнича потужність

Поняття, методи розрахунку. Коефіцієнт використання потужності. Резерви потужності.

3

Виробничий процес

Структура та принципи організації. Поточні та проектні методи виробництва в ІТ.

4

Якість і конкурентоздатність

Поняття якості продукту/послуги. Стандарти ISO. Конкурентоздатність ІТ-рішень.

Лекційний матеріал (2 год.)

Виробнича програма підприємства: поняття, склад, показники (натуральні, вартісні). Обсяг реалізованої продукції. Виробнича потужність: методи розрахунку, коефіцієнт використання, резерви збільшення. Виробничий процес та його структура. Якість продукції та послуг: поняття, показники, стандартизація ISO. Конкурентоздатність продукції/послуг ІТ-компанії.

Практичне заняття (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок виробничої потужності умовного ІТ-підприємства; аналіз взаємозв'язку якості послуг із захисту інформації та конкурентоздатністю; складання виробничої програми для ІТ-стартапу.

СРС: Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 1). — Харків, 2024 — розділ «Виробнича програма та потужність»; підготовка аналітичної записки «Управління якістю в ІТ-підприємствах: міжнародні стандарти».

Основні та оборотні засоби підприємства

Тема 1.3 — Основні засоби (Лекція 3, 2 год.)

Сутність, класифікація та структура основних засобів підприємства. Оцінка основних засобів: первісна, залишкова, відновна вартість. Знос і амортизація: методи нарахування, вплив на собівартість. Показники ефективності використання: фондівіддача, фондомісткість, фондоозброєність. Особливості основних засобів ІТ-підприємств (апаратне забезпечення, сервери, засоби захисту).

Практика (2 год.): Розрахунок амортизаційних відрахувань різними методами; аналіз показників ефективності використання основних засобів умовного підприємства у сфері кіберзахисту.

СРС (7 год.): Опрацювання: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства» — розділ «Основні засоби». — Київ: Кондор, 2023; підготовка реферату «Моральний знос засобів захисту інформації та стратегії їх оновлення».

Тема 1.4 — Оборотні засоби (Лекція 4, 2 год.)

Економічна сутність, склад і структура оборотних засобів підприємства. Нормування оборотних засобів: методи, розрахунок нормативів. Показники оборотності: коефіцієнт оборотності, тривалість обороту. Шляхи прискорення оборотності. Особливості оборотних засобів ІТ-підприємств: програмне забезпечення, ліцензії, запаси витратних матеріалів.

Практика (2 год.): Розрахунок нормативу оборотних засобів; аналіз показників оборотності для ІТ-підприємства; кейс «Управління оборотними активами в умовах воєнного стану».

СРС (7 год.): Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 2). — Харків, 2024; підготовка порівняльної таблиці «Основні та оборотні засоби ІТ-підприємства: структура та значення».

Ресурсне забезпечення та витрати підприємства

Тема 2.1

Персонал підприємства: склад, структура, продуктивність праці, кадрова політика.

Тема 2.2

Оплата праці на підприємстві: форми, системи, фонд оплати праці.

Тема 2.3

Витрати виробництва та собівартість продукції/послуг: склад, класифікація, калькулювання.

Тема 2.4

Ціноутворення на підприємстві: методи, стратегії ціноутворення в IT-сфері.

Персонал підприємства

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «персонал підприємства». Структура персоналу: промислово-виробничий та невиробничий персонал; керівники, фахівці, службовці, робітники. Особливості кадрового складу ІТ-підприємств та підприємств у сфері захисту інформації. Продуктивність праці: поняття, показники (виробіток, трудомісткість). Резерви підвищення продуктивності праці. Кадрова політика: підбір, навчання, мотивація, утримання.

Ключові питання

- Склад і структура персоналу підприємства
- Особливості кадрового забезпечення ІТ-компаній
- Показники продуктивності праці та методи їх розрахунку
- Кадрова безпека як складова інформаційної безпеки
- Управління персоналом в умовах воєнного стану

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок показників продуктивності праці (виробіток та трудомісткість) для умовного підприємства у сфері захисту інформації.

Завдання 2. Кейс: «Кадрова безпека ІТ-компанії — ризики та заходи протидії». Групова робота та презентація висновків.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 1). — Харків, 2024 — розділ «Персонал підприємства»
- Підготовка реферату: «Ринок праці в ІТ-сфері України: стан, тенденції, виклики воєнного часу»
- Складання схеми структури персоналу ІТ-підприємства у сфері кіберзахисту

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати персонал підприємства, розраховувати показники продуктивності праці та оцінювати кадровий потенціал ІТ-компанії.

Оплата праці на підприємстві

Лекційний матеріал (2 год.)

Сутність і функції заробітної плати. Нормативно-правове регулювання оплати праці в Україні. Тарифна система оплати праці. Форми та системи оплати праці: почасова, відрядна, їх різновиди та умови застосування. Фонд оплати праці: склад, структура, планування. Особливості формування оплати праці в ІТ-компаніях: фіксована ставка, бонуси, участь у прибутку.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок заробітної плати при різних формах оплати праці; нарахування ЄСВ; аналіз структури ФОП умовної ІТ-компанії; дискусія «Форми оплати праці в ІТ-сфері: переваги та недоліки».

СРС: Опрацювання: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства». — Київ: Кондор, 2023 — розділ «Оплата праці»; підготовка аналітичної записки «Мотиваційні системи оплати праці ІТ-спеціалістів у сфері кіберзахисту».

Витрати виробництва, собівартість та ціноутворення

Тема 2.3 — Витрати та собівартість (Лекція 7, 2 год.)

Поняття та класифікація витрат підприємства. Собівартість продукції/послуг: поняття, види (технологічна, цехова, виробнича, повна). Калькулювання собівартості: методи та статті витрат. Структура собівартості ІТ-послуг та послуг із захисту інформації. Управління витратами: основні напрями зниження собівартості.

Практика (2 год.): Розрахунок собівартості ІТ-послуги; складання калькуляції витрат на розробку системи захисту інформації; кейс «Аналіз структури витрат ІТ-підприємства».

СРС (7 год.): Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 2). — Харків, 2024; підготовка есе «Управління витратами ІТ-підприємства в умовах воєнного стану».

Тема 2.4 — Ціноутворення (Лекція 8, 2 год.)

Поняття та функції ціни. Класифікація цін. Методи ціноутворення: витратний, ринковий, конкурентний. Стратегії ціноутворення. Особливості ціноутворення на ІТ-продукти та послуги у сфері захисту інформації: фіксована ціна, підписка, ліцензування, «ціна за результат». Вплив державного регулювання на ціноутворення.

Практика (2 год.): Визначення ціни ІТ-послуги різними методами; аналіз цінової стратегії реального ІТ-підприємства; складання прайс-листа на послуги кіберзахисту.

СРС (7 год.): Підготовка аналітичної записки «Стратегії ціноутворення на ринку ІТ-послуг та кіберзахисту в Україні: конкурентні підходи».

Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Тема 3.1

Дохід, виручка та прибуток підприємства: формування, розподіл, використання.

Тема 3.2

Рентабельність підприємства: показники, методи розрахунку та шляхи підвищення.

Тема 3.3

Фінансовий стан підприємства: оцінка, показники ліквідності та платоспроможності.

Тема 3.4

Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства. Оцінка ефективності інвестицій.

Дохід, виручка та прибуток підприємства

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття доходу підприємства: загальний, чистий дохід. Виручка від реалізації продукції/послуг. Прибуток підприємства: валовий, операційний, чистий. Формування прибутку. Розподіл прибутку: дивіденди, резервний фонд, реінвестування. Використання прибутку для розвитку ІТ-підприємства. Беззбитковість виробництва: поняття, методи розрахунку точки беззбитковості.

Ключові питання

- Склад доходів підприємства та їх класифікація
- Механізм формування прибутку підприємства
- Розподіл та використання чистого прибутку
- Точка беззбитковості та її значення для управління
- Особливості формування прибутку ІТ-компанії

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок прибутку підприємства за умовними даними ІТ-компанії; визначення точки беззбитковості графічним та аналітичним методами.

Завдання 2. Кейс: «Аналіз прибутковості ІТ-підприємства у сфері захисту інформації — прийняття рішень щодо розвитку».

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства». — Київ: Кондор, 2023 — розділ «Прибуток підприємства»
- Підготовка реферату: «Формування та розподіл прибутку в ІТ-компаніях: кращі практики»
- Аналіз фінансової звітності відкритої ІТ-компанії за вибором студента

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати прибуток підприємства, визначати точку беззбитковості та аналізувати фінансові результати ІТ-компанії.

Рентабельність підприємства

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття та значення рентабельності як показника ефективності.
Система показників рентабельності: рентабельність продукції, продажів, активів (ROA), власного капіталу (ROE), інвестицій (ROI).
Методика розрахунку та аналізу показників рентабельності.
Факторний аналіз рентабельності. Шляхи підвищення рентабельності підприємства. Особливості оцінки рентабельності ІТ-підприємств та проектів у сфері захисту інформації.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок системи показників рентабельності для умовного ІТ-підприємства; факторний аналіз зміни рентабельності; порівняльна характеристика рентабельності різних видів ІТ-послуг.

СРС: Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 3). — Харків, 2024 — розділ «Рентабельність»; підготовка аналітичної записки «Показники рентабельності ІТ-компаній: порівняльний аналіз».

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та аналізувати показники рентабельності, проводити факторний аналіз та визначати резерви підвищення прибутковості ІТ-підприємства.

Фінансовий стан підприємства

Ліквідність і платоспроможність

Поточна, швидка та абсолютна ліквідність. Платоспроможність підприємства. Нормативні значення показників.

Фінансова стійкість

Коефіцієнт автономії, фінансового левериджу, забезпеченості власними коштами. Оцінка структури капіталу.

Ділова активність

Показники оборотності активів, дебіторської та кредиторської заборгованості. Ефективність використання ресурсів.

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття фінансового стану підприємства та його значення. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу. Показники ліквідності та платоспроможності. Показники фінансової стійкості та незалежності. Показники ділової активності. Діагностика банкрутства: моделі Альтмана, Терещенка та ін. Антикризове управління ІТ-підприємством.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз фінансового стану умовного ІТ-підприємства за системою показників; діагностика ймовірності банкрутства; розробка заходів з покращення фінансового стану.

СРС: Опрацювання: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства». — Київ: Кондор, 2023; підготовка реферату «Антикризове управління ІТ-підприємством в умовах воєнного стану: практичний досвід».

Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства

Лекційний матеріал (2 год.)

Інвестиції підприємства: поняття, класифікація, джерела фінансування. Оцінка ефективності інвестиційних проектів: NPV, IRR, PP, PI. Інноваційна діяльність підприємства: поняття, форми, значення для конкурентоздатності. Особливості інвестування в IT-галузі та сфері захисту інформації: венчурне фінансування, гранти, державна підтримка IT-сектору. Інтелектуальна власність як актив IT-підприємства.

Ключові питання

- Класифікація та джерела інвестицій підприємства
- Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів
- Інноваційна діяльність як чинник конкурентоздатності
- Венчурне фінансування IT-стартапів
- Інтелектуальна власність та патентування в IT-сфері

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Оцінка ефективності інвестиційного проекту з розробки системи захисту інформаційно-комунікаційних систем: розрахунок NPV, IRR, PP.

Завдання 2. Кейс: «Інвестиційне рішення IT-компанії: розробка власного продукту або придбання готового рішення».

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 3). — Харків, 2024 — розділ «Інвестиційна діяльність»
- Підготовка аналітичної записки «Державна підтримка IT-галузі та інновацій у сфері кіберзахисту в Україні»
- Складання таблиці «Методи оцінки ефективності інвестицій: переваги та недоліки»

Очікуваний результат: студент вміє оцінювати ефективність інвестиційних проектів, характеризувати інноваційну діяльність та визначати джерела фінансування IT-підприємства.

Планування, стратегія та економічна безпека підприємства

Тема 4.1

Планування діяльності підприємства: види, методи, бізнес-план. Стратегічне планування IT-підприємства.

Тема 4.2

Економічна безпека підприємства: поняття, загрози, система захисту. Безпека в IT-сфері.

Тема 4.3

Зовнішньоекономічна діяльність та міжнародні ринки IT-послуг і кіберзахисту.

Тема 4.4

Реструктуризація та трансформація підприємства.
Функціонування IT-підприємств в умовах воєнного стану.

Планування та стратегія підприємства

Лекційний матеріал (2 год.)

Планування як функція управління підприємством. Система планів підприємства: стратегічне, тактичне, оперативне. Методи планування: балансовий, нормативний, економіко-математичний. Бізнес-план: структура, призначення, методологія розробки. Стратегічне планування IT-підприємства: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища (SWOT), вибір стратегії. Особливості планування в IT-проектах (Agile, Scrum, Waterfall).

Ключові питання

- Система планів підприємства та їх взаємозв'язок
- Методологія розробки бізнес-плану
- SWOT-аналіз як інструмент стратегічного планування
- Особливості стратегічного планування в IT-компаніях
- Гнучкі методи управління проектами (Agile) як інструмент планування

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розробка фрагменту бізнес-плану IT-стартапу у сфері захисту інформаційно-комунікаційних систем.

Завдання 2. SWOT-аналіз умовного IT-підприємства у сфері кіберзахисту та формулювання стратегічних цілей.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

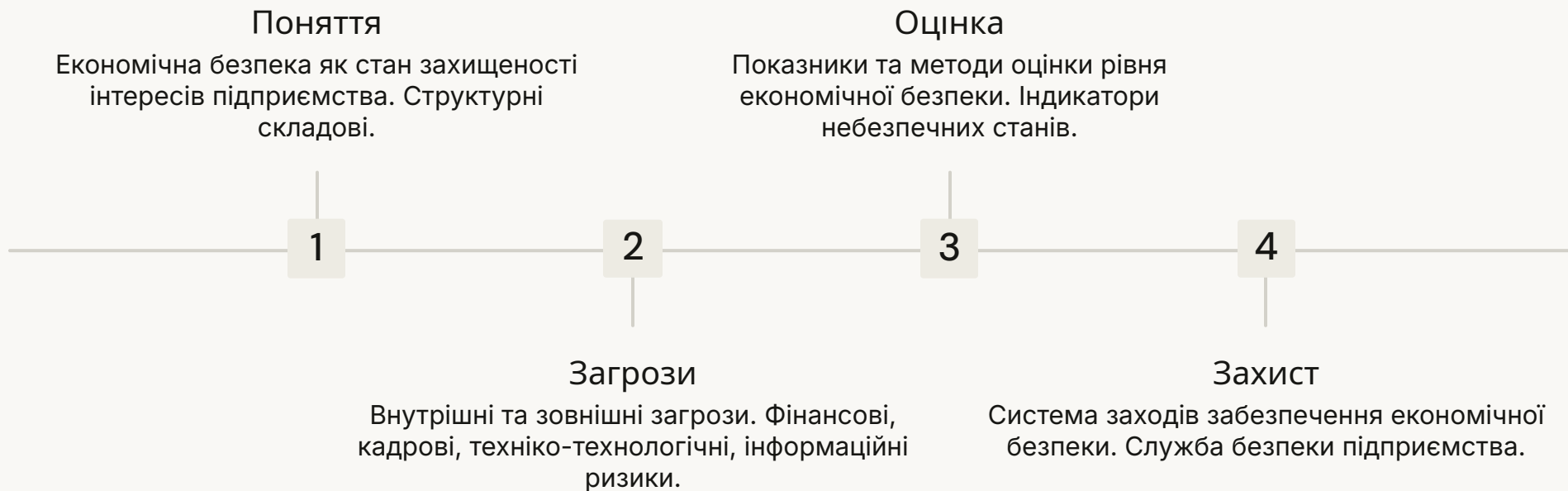
Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства». — Київ: Кондор, 2023 — розділ «Планування»
- Підготовка реферату «Бізнес-планування IT-стартапу в Україні: методологія та практика»
- Аналіз стратегій розвитку провідних українських IT-компаній у сфері кіберзахисту

Очікуваний результат: студент вміє розробляти бізнес-план IT-підприємства, проводити SWOT-аналіз та формулювати стратегічні цілі розвитку.

Економічна безпека підприємства

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття та структура економічної безпеки підприємства. Внутрішні та зовнішні загрози. Складові економічної безпеки: фінансова, кадрова, техніко-технологічна, інформаційна. Взаємозв'язок економічної та інформаційної безпеки в ІКС. Методи оцінки рівня економічної безпеки. Система заходів забезпечення безпеки. Підприємницькі ризики та управління ними.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Оцінка рівня економічної безпеки умовного ІТ-підприємства; ідентифікація загроз та розробка заходів з їх нейтралізації; кейс «Інформаційна та економічна безпека підприємства у сфері захисту ІКС».

СРС: Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 2). — Харків, 2024; підготовка аналітичної записки «Економічна безпека ІТ-підприємства: загрози та система захисту в умовах кіберзагроз».

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати систему економічної безпеки підприємства, ідентифікувати загрози та розробляти заходи захисту.

Зовнішньоекономічна діяльність та міжнародні ринки ІТ

Лекційний матеріал (2 год.)

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: поняття, форми, правове регулювання. Міжнародні ринки ІТ-послуг та кіберзахисту: структура, тенденції розвитку. Експорт ІТ-послуг з України: масштаби, провідні компанії, ринки збуту (США, ЄС, Великобританія). Правове регулювання ЗЕД ІТ-компаній: Дія.City, спрощена система оподаткування. Вплив євроінтеграційного курсу на ІТ-ринок України.

Ключові питання

- Форми зовнішньоекономічної діяльності ІТ-підприємств
- Структура та динаміка міжнародного ринку кіберзахисту
- Правові умови роботи ІТ-компаній в Україні (Дія.City)
- Євроінтеграція та відкриті можливості для ІТ-галузі
- Валютне регулювання та оподаткування ІТ-компаній

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз можливостей виходу умовної ІТ-компанії (сфера кіберзахисту) на міжнародні ринки: вибір ринку, стратегія, правові умови.

Завдання 2. Дискусія: «Дія.City та її вплив на розвиток ІТ-галузі України».

Завдання 3. Підготовка та презентація міні-проекту: «Бізнес-модель українського ІТ-підприємства у сфері захисту ІКС на міжнародному ринку».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства». — Київ: Кондор, 2023 — розділ «Зовнішньоекономічна діяльність»
- Підготовка аналітичної записки «Експорт ІТ-послуг з України: стан, тенденції та виклики»
- Аналіз правового режиму Дія.City та його переваг для ІТ-підприємств

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати зовнішньоекономічну діяльність ІТ-підприємств, характеризувати міжнародні ринки та оцінювати можливості виходу на них.

Реструктуризація та трансформація підприємства в умовах воєнного стану

Лекційний матеріал (2 год.)

Реструктуризація підприємства: поняття, форми, передумови та наслідки. Трансформація бізнес-моделі IT-підприємства: причини, методи, приклади.

Функціонування підприємств в умовах воєнного стану: правові особливості, пільги, обмеження. Релокація бізнесу. Відновлення діяльності підприємства після збоїв: continuity planning, disaster recovery. Державна підтримка підприємств IT-галузі та відновлення економіки.

Ключові питання

- Форми та методи реструктуризації підприємства
- Правовий режим воєнного стану та його вплив на бізнес
- Стратегії адаптації IT-підприємств до умов воєнного стану
- Планування безперервності бізнесу та відновлення після збоїв
- Перспективи відновлення та розвитку IT-галузі у повоєнний час

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз кейсу: «Реструктуризація IT-підприємства у сфері кіберзахисту в умовах воєнного стану — досвід реальних компаній».

Завдання 2. Дискусія: «Повноцінне відновлення IT-галузі України після перемоги: виклики та можливості».

Завдання 3. Підготовка міні-проекту: «Стратегія економічного відновлення IT-підприємства у постконфліктний період».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» (Т. 3). — Харків, 2024 — розділ «Трансформація підприємств»
- Підготовка аналітичної записки «Євроінтеграційний курс України та можливості для IT-галузі»
- Аналіз програм державної підтримки IT-підприємств в умовах воєнного стану та відновлення

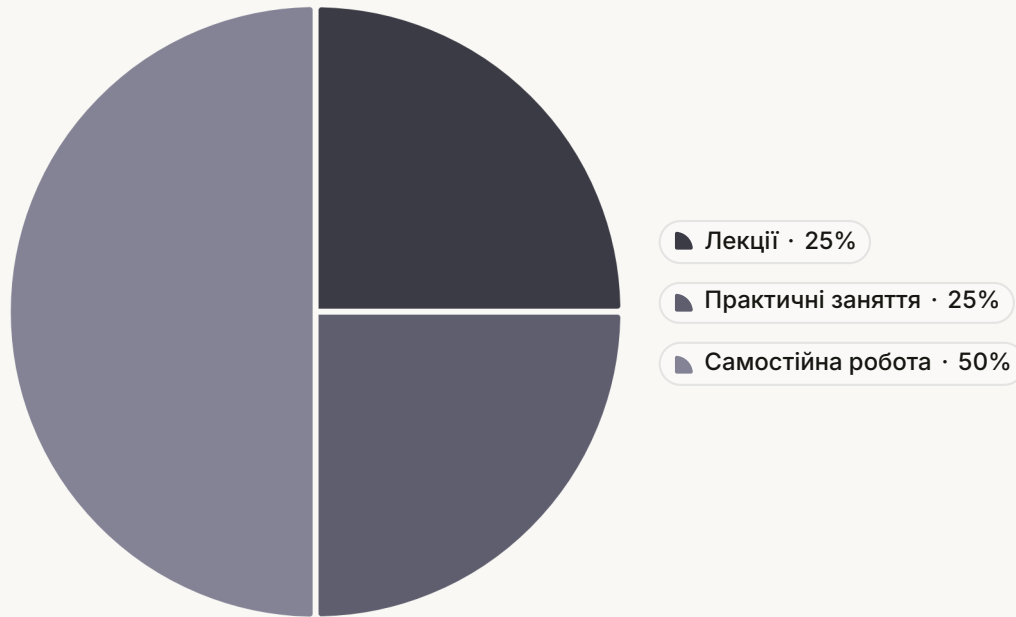
Очікуваний результат: студент вміє аналізувати сучасні умови господарювання, розробляти стратегії адаптації IT-підприємства та оцінювати перспективи відновлення галузі.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Підприємство як суб'єкт господарювання	2	2	7
	Тема 1.2 — Виробнича програма та потужність	2	2	7
	Тема 1.3 — Основні засоби підприємства	2	2	7
	Тема 1.4 — Оборотні засоби підприємства	2	2	7
Модуль 2	Тема 2.1 — Персонал підприємства	2	2	7
	Тема 2.2 — Оплата праці	2	2	7
	Тема 2.3 — Витрати та собівартість	2	2	7
	Тема 2.4 — Ціноутворення	2	2	7
Модуль 3	Тема 3.1 — Дохід, виручка та прибуток	2	2	7
	Тема 3.2 — Рентабельність підприємства	2	2	7
	Тема 3.3 — Фінансовий стан підприємства	2	2	7
	Тема 3.4 — Інвестиційна та інноваційна діяльність	2	2	7
Модуль 4	Тема 4.1 — Планування та стратегія	2	4	7
	Тема 4.2 — Економічна безпека підприємства	2	2	7
	Тема 4.3 — Зовнішньоекономічна діяльність	2	2	7
	Тема 4.4 — Реструктуризація та воєнний стан	2	2	7
Разом	16 тем	30	30	60

 Загальний обсяг: 120 годин = 4 кредити ЄКТС. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із вітчизняної та світової ІТ-практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Розв'язання економічних задач, аналіз кейсів, дискусії та захист міні-проектів. Рівна частка з лекціями підкреслює практичну спрямованість курсу.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами та науковою літературою. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з економіки підприємства (Непран, Ковальська, Кривов'язюк та ін.), нормативно-правовими актами, науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (розрахунки техніко-економічних показників, порівняльний аналіз підприємств, аналіз фінансової звітності); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань економіки ІТ-підприємств.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Міністерства економіки (me.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua), ДПС України (tax.gov.ua). Аналіз наукових статей, пошук актуальної інформації про ІТ-ринок.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до розрахункових завдань); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: тестові вправи та розрахункові задачі за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, правильність розрахунків і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або розрахункового завдання.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне розрахунково-аналітичне завдання або реферат, що охоплює теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахунок показників, аналіз фінансово-економічної звітності). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання, розв'язання розрахункових задач. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Економіка підприємства» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок економічного мислення, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії та організації захисту інформації в ІКС.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів з IT-галузі; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Розв'язання задач

Виконання розрахункових завдань з техніко-економічних показників; формування навичок кількісного аналізу та обґрунтування господарських рішень.

Кейс-стаді

Аналіз реальних економічних ситуацій IT-підприємств; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки на основі розрахунків і ринкових даних.

Дискусії

Обговорення дискусійних питань господарської діяльності IT-підприємств; розвиток критичного мислення, аргументації та поваги до різних управлінських підходів.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації економічної інформації.

Фінансово-економічний аналіз

Робота з фінансовою звітністю підприємств: аналіз балансу, звіту про фінансові результати, розрахунок системи показників; формування аналітичного мислення.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Організація захисту інформації в ІКС» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література — Підручники та посібники (2022–2024 рр.)

1. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)

Економіка підприємства : підручник : у 3 т. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. — Т. 1. — 537 с.; Т. 2. — 512 с.; Т. 3. — 498 с.

2. Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. (ред.)

Економіка підприємства : підручник. — Київ : Видавничий дім «Кондор», 2023. — 752 с.

3. Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін.

Підприємництво та основи бізнесу : практикум : навчальний посібник. — Житомир : Житомирська політехніка, 2023. — 280 с.

4. Кудінова А., Кулага І., Лопух К.

Основи економічних знань : навчальний посібник. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.

5. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)

Економіка підприємства : підручник. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. — Т. 2 (організація праці, оплата, собівартість). — 512 с.

6. Єршова О. О., Гончаренко І. М.

Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75–84.

7. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)

Економіка підприємства : підручник. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. — Т. 3 (інвестиції, інновації, стратегія). — 498 с.

8. Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. (ред.)

Економіка підприємства : підручник. — 2-ге вид., перероб. та доп. — Київ : Видавничий дім «Кондор», 2023. — 752 с. (розділи 14–19: безпека, логістика, ЗЕД).

Додаткова література та наукові статті

9. Біляк Т. О. та ін.

Підприємництво та основи бізнесу. Практикум. — Житомир : Житомирська політехніка, 2023. — 280 с. *Рекомендується для тем 1.1–1.2 (підприємство, виробнича програма).*

11. Кудінова А., Кулага І., Лопух К.

Основи економічних знань. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с. *Рекомендується для тем 1.1, 2.3–2.4 (введення в економіку підприємства).*

10. Єршова О. О., Гончаренко І. М.

Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75–84. *Рекомендується для тем 4.2–4.4.*

12. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)

Економіка підприємства : підручник : у 3 т. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. — Т. 1–3. *Рекомендується як основне джерело для всіх модулів.*

Нормативно-правова база

- Господарський кодекс України
від 16.01.2003 № 436-IV. Визначає засади господарської діяльності підприємств. zakon.rada.gov.ua
- Закон «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII
Визначає організаційно-правові форми господарювання (ТОВ, АТ тощо). zakon.rada.gov.ua
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI
Регулює оподаткування підприємств, у т. ч. спрощену систему для ІТ-компаній. zakon.rada.gov.ua
- Закон «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 № 1667-IX (Дія.City)
Правовий режим для ІТ-компаній та фахівців цифрової економіки. zakon.rada.gov.ua
- Закон «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР
Визначає принципи організації оплати праці в Україні. zakon.rada.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

Міністерство економіки України

me.gov.ua — офіційні матеріали з економічної політики, підтримки бізнесу, статистика.

Верховна Рада України

zakon.rada.gov.ua — нормативно-правова база, законодавчі акти з питань господарської діяльності.

Державна служба статистики

ukrstat.gov.ua — статистичні дані про діяльність підприємств, IT-галузь, ринок праці.

Державна податкова служба

tax.gov.ua — інформація про оподаткування підприємств, режим Дія.City, ЄСВ.

Журнал «Економіка підприємства»

economyofenterprise.com.ua — провідне фахове видання з питань економіки суб'єктів господарювання.

Асоціація IT Ukraine

itukraine.org.ua — звіти про IT-ринок України, статистика, аналітика галузі.

Міністерство освіти і науки України

mon.gov.ua — освітні стандарти, навчальні програми, методичні матеріали.

Національний банк України

bank.gov.ua — макроекономічні показники, валютне регулювання, фінансовий стан економіки.

Зв'язок дисципліни зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія»

Чому «Економіка підприємства» для інженерів з кіберзахисту?

Дисципліна «Економіка підприємства» є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів за ОП «Організація захисту інформації в ІКС». Розуміння економічних засад функціонування підприємства формує у майбутніх інженерів здатність ухвалювати технічні рішення з урахуванням економічної доцільності та бізнес-контексту.

Сучасний фахівець у сфері захисту інформації та кіберзахисту ІКС працює в організаційно-економічному середовищі, де розуміння витрат, ціноутворення, інвестицій та економічної безпеки є конкурентною перевагою і необхідною умовою ефективної діяльності.

Практичне значення для майбутньої кар'єри

- Обґрунтування витрат на впровадження систем захисту інформації та кіберзахист ІКС
- Оцінка інвестиційної ефективності IT-проектів та проектів з інформаційної безпеки
- Розуміння організаційно-правових форм IT-компаній для власного підприємництва
- Розрахунок економічної ефективності впровадження засобів захисту інформації
- Розуміння механізмів ціноутворення на IT-послуги та послуги кіберзахисту
- Навички аналізу фінансово-економічних показників для оцінки стану організації-замовника

Ключові компетентності курсу — Підсумок

Курс охоплює всі ключові аспекти економіки підприємства — від організаційно-правових форм до стратегічного планування — та формує у студентів цілісне розуміння економічного середовища функціонування ІТ-підприємств у сфері захисту інформації.

!Бажаємо успіхів у вивченні Економіки підприємства

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

8

Джерел

.Рекомендованої літератури 2022–2024 рр

16

Тем

У 4 змістовних модулях

Успіх бізнесу залежить від здатності приймати правильні економічні рішення вчасно.» — принцип підприємницької діяльності»

Спеціальність 123 · Комп'ютерна інженерія · ОП: Організація захисту інформації в ІКС · Бакалавр · 4 кредити ЄКТС